

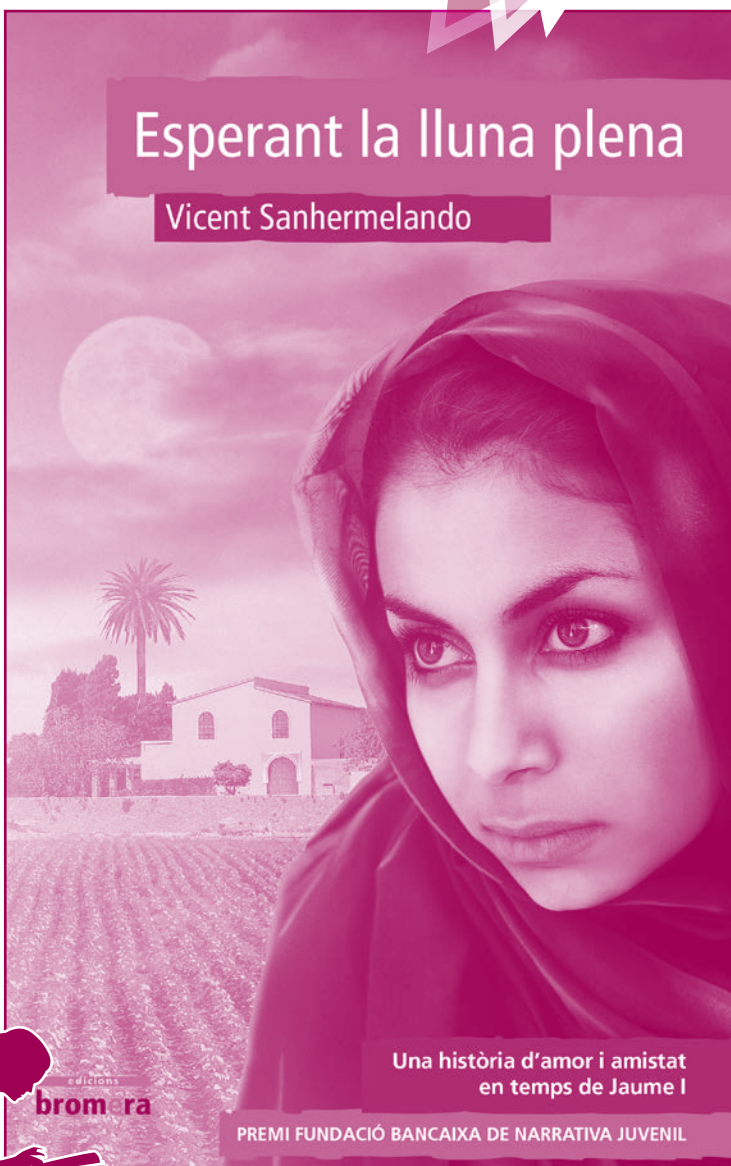
proposta didàctica

www.bromera.com
edicions

bromera

Esperant la lluna plena

Vicent Sanhermelando

edicions
bromera

Una història d'amor i amistat
en temps de Jaume I

PREMI FUNDACIÓ BANCAIXA DE NARRATIVA JUVENIL

1. EL CONTEXT

1.1. EL REGNE DE BALANSIYA

Als inicis del segle XIII, Balansiya és un dels regnes de taifa més pròsper del domini islàmic de la península Ibèrica (Al-Andalus). Tanmateix, la manca d'unitat entre els mateixos musulmans féu que s'alternaren períodes d'esplendor i de decadència, que foren ben aprofitats pels regnes cristians, en les seues pretensions d'expansió.

1. Explica què era un regne de taifa.
2. Resumeix la situació política del Regne de Balansiya al primer terç del segle XIII.
3. Describeix les característiques principals de l'Islam.
4. Indica quines pràctiques religioses s'esmenten en la novel·la.
5. Defineix què és l'alquibla i cita els rituals en què se'n fa ús.

1.2. D'EXCURSIÓ PER MADINAT AL-TURAB

Aquest era el nom que tingué la capital abans d'anomenar-se Balansiya, com el regne, ja que era un recinte emmurallat (medina), tancat entre el curs del riu i un antic braç que rodava pel nord. No hi ha hagut troballes significatives d'arquitectura civil o religiosa. Les escasses restes que hui hi queden són de la muralla i es poden visitar en una curta i agradable passejada pel barri del Carme de l'actual ciutat de València.

- 6.** Dibuixa, fotografia o enregistra en vídeo les següents restes:
- a) Mur de l'antiga muralla en un forn que fa cantonada entre el carrer dels Roters i el de Palomino.
 - b) Una torre, dins d'un solar de la plaça de l'Àngel.
 - c) Una torre arrimada a una finca entre el carrer de la Mare Vella i d'En Borràs.
 - d) El Portal de Valldigna. No és àrab, però està obert a la vella muralla.
 - e) Tros de mur al carrer de les Salines (entre els números 15 i 19).
 - f) Base d'una torre i un tros de muralla a la galeria subterrània de la plaça del Tossal.

També es poden visitar els Banys de l'Almirall, al carrer del mateix nom. Es construïren en època cristiana, però seguint el sistema àrab. Pots fer l'excursió virtual: www.valencia.es, www.banysdelamirall.org, o <http://conocevalenciapaseando.blogspot.com.es>

- 7.** Confeccioneu un mural amb el material replegat durant l'excursió (real o virtual).

1.3. AMB EL REI CONQUERIDOR

La Corona d'Aragó va iniciar la política expansiva cap a la Mediterrània a partir de l'any 1228, quan el Rei Jaume I aconseguí controlar les disputes internes i consolidar la seua autoritat personal. Només tenia 20 anys.

- 8.** Identifica els estats o territoris sobre els quals començà a regnar Jaume I.

9. Dins de la Corona d'Aragó, determina quin grup o classe social tenia més interès en la conquesta del Regne de València. Raona la resposta.
10. Delimita cronològicament la conquesta i concreta cada etapa.
11. Identifica qui són els dos personatges històrics que dialoguen a Rus-safa (primeres pàgines del capítol 12) i comenta el paper distint que tenen dins de l'obra.

1.4. SOTA L'INFLUX DE LA LLUNA

Els musulmans segueixen un calendari distint al que usen actualment la majoria de països. En aquest, la duració de l'any no coincideix amb la ronda solar, sinó amb el període de dotze cicles de la lluna.

12. Explica quin fet històric marca l'inici de l'any i del calendari musulmà.
13. Informa't sobre els dies que té l'any i calcula el desfasament amb el nostre calendari.
14. Esbrina quin any és actualment per als musulmans.
15. Identifica la data que correspon al 9 d'Octubre de 1238.

L'estructura de la novel·la ve marcada en bona part per les fases de la lluna. A més, en el capítol 6, Jaume i Ihsan comproven que la lluna «té un mos».

16. Busca en l'obra la data en què ocorre l'eclipsi i comprova si realment n'hi va haver un aquella nit.
17. Esbrina si pot haver un eclipsi en qualsevol fase de la lluna. Raona la resposta.
18. Explica els efectes que podria tindre la lluna mossegada, segons Jaume i Ihsan.

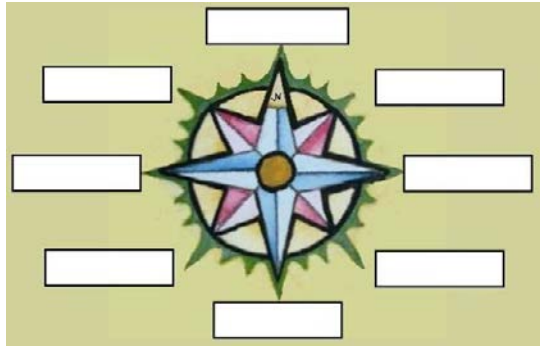
1.5. LES HORES DE LLUM

A l'època en què transcorre la història, totes les activitats havien de concentrar-se en les hores de llum, fugint de la foscor de la nit. Tanmateix, el recorregut del sol només té un punt de referència clar: el moment en què l'astre està més alt, que correspon al migdia. Per a poder fraccionar i mesurar el temps, calia utilitzar rellotges.

19. Descriu les parts que té un rellotge de sol i com s'utilitza.
20. Explica com és el rellotge que construeix el iaio.
21. Indica les diferències entre els rellotges que has descrit en les activitats anteriors.

Els llocs on se situa el sol en distints moments del seu itinerari s'identifiquen amb els punts cardinals bàsics, que es completen amb els noms que es refereixen als vents. Actualment, al món rural encara utilitzen aquesta nomenclatura per a designar direccions.

- 22.** Ompli els buits de la següent rosa dels vents amb les paraules escaients que hages trobat al llibre i busca'n d'altres per a completar-la.

1.6. UN ENIGMA MATEMÀTIC

El iaio Abdullah, personatge culte i enamorat de les ciències, vol que Ihsan resolga un enigma per tal de guanyar el regal del seu quinze aniversari. El iaio s'inspira en un problema sobre la cria de conills que li envia Leonardo de Pisa, un matemàtic que visqué entre els segles XII i XIII. Busca informació sobre ell i contesta les següents activitats.

- 23.** Indica quin nom rep la sèrie numèrica que segueixen els resultats de les pistes de l'enigma i per què s'anomena així.
- 24.** Calcula quin seria el número final si, en lloc d'un any, el càlcul es plantejara sobre quinze mesos.
- 25.** Cita fenòmens naturals que segueixen la mateixa sèrie numèrica que l'enigma.
- 26.** Explica quina altra aportació important a les matemàtiques féu Leonardo de Pisa.

1.7. OFICIS TRADICIONALS

La descripció de la vida quotidiana a la Vil·la Nova ens presenta diversos oficis i especialitats pròpies d'un rafal o finca dedicada a l'explotació agrícola i a la cria d'animals. Quan l'acció transcorre a la ciutat de Balansiya també és fa menció d'altres oficis, ara artesanals, ara comercials, ara administratius.

27. Fes una llista del oficis que s'esmenten a la novel·la.
28. Defineix amb les teus paraules aquests oficis, si et cal pots consultar alguna enciclopèdia o Internet.
29. Redacta les instruccions per a fabricar un ciri artesanalment.
30. Enumera els passos que cal seguir per a extraure la mel dels ruscós.
31. Explica què és una almàssera.
32. Busca a la xarxa algun remei curatiu de la medicina popular i explica'l amb les teues paraules.

2. EL TEXT

2.1. L'ESTRUCTURA

L'estructura d'un relat és l'ordenació, l'organització, de les seues parts i components argumentals i temàtics, que li donen la necessària unitat i progressió narrativa d'acord amb un fil conductor de la trama. L'anàlisi de l'estructura del text implica conèixer la situació i el paper dels fets i esdeveniments que articulen les distintes parts de l'obra per a poder entendre-la en el seu conjunt.

33. Completa la graella amb els continguts que hi ha davall.

Estructura externa	Estructura interna		Esdeveniments
Introducció	A	Trencament de l'equilibri inicial	
	B		Separació del pares
	C1	Descripció de la situació i presentació dels nous personatges	
2a part: capítols 4-9	C2		Resolució gradual de l'enigma
	C3	Nou element que trenca l'equilibri	
	D		Saqueig de la Vil·la Nova
	E	Restabliment de l'equilibri	

Fil conductor de la trama

Moviments de les tropes cristianes

Fugida de Tortosa

Epíleg

Desenllaç

3a part: capítols 10-12

Conflicte

1a part: capítols 1-3

Nova situació de Jaume a la ciutat

Inici de la relació de Jaume amb Ihsan i amb Farah

2.2. ELS ELEMENTS DE LA NARRACIÓ

2.2.1. Els personatges

- 34.** Fes una descripció física del personatge d'Ihsan a partir de la informació que trobaràs cap a la meitat del capítol 1. Després, completa el retrat amb els trets psicològics que hages apreciat al llarg de la lectura.
- 35.** Confecciona la xarxa de personatges principals i secundaris, a partir de tres nuclis: la Vila Nova, la ciutat o l'exèrcit.

2.2.2. L'espai

- 36.** Classifica els següents espais, segons se situen a l'horta o a la ciutat: Balansiya, la Vila Nova, la mesquita Major, la barraca, la casa de Farah, l'alqueria d'al-Borai'ya, l'almàssera, el poblet de Russafa, el castell del Puig, l'escorxador.
- 37.** Separa els espais anteriors segons siguin reals o evocats.

2.2.3. El temps

- 38.** Concreta el temps històric i el temps narratiu (durada) de la novel·la.
- 39.** Identifica la tècnica de manipulació temporal (acceleració, positiva o negativa; el·lipsi, retrospecció o *flash-back...*), que s'utilitza a les últimes oracions dels capítols 8 i 11. Dedueix amb quina intenció usa l'autor aquest recurs.

- 40.** Analitza la velocitat de la narració en general seguint el següent procediment:
- a) Representa l'eix temporal dibuixant una línia amb tantes divisions com mesos dura el temps històric.
 - b) Marca sobre l'eix anterior la divisió per capítols i indica en quins hi ha *isocronia* (els fets narrats duren un mes) i en quins no.
 - c) Dedueix la raó per la qual hi ha capítols més densos (tot el que es narra transcorre en menys d'un mes) o menys (el que passa en eixe capítol comprén més d'un mes).

2.2.4. La modalitat narrativa

La manera de narrar depén molt del punt de vista narratiu, dels ulls i la veu que, suposadament, veuen i contenen la història: poden representar l'autor, un personatge o un espectador de l'acció. Si el relat es posa en boca del protagonista, d'un personatge secundari o d'un simple observador, s'empra la primera persona; si representa l'autor, sol estar en tercera persona i sol ser omniscient, és a dir, ho coneix tot absolutament, fins i tot els sentiments íntims dels personatges.

- 41.** Identifica el tipus de narrador que conta la història. Raona la resposta.
- 42.** Redacta novament el primer paràgraf del capítol 9, narrat ara des del punt de vista de Jaume.
- 43.** Amplia la conversa que trobaràs al final del capítol 6 entre Jaume, Salim i sa mare. Has de passar a l'estil directe el que pugues d'allò que diu el narrador, en estil indirecte, a les últimes línies.

44. Modifica la narració inicial de la novel·la, convertint en diàleg indirecte la conversa que manté Llorenç Cases fins que s'adona de la presència de l'agutzil Picó.

2.2.5. L'expressió

L'obra està escrita en el registre estàndard, que és normatiu i adreçat a la majoria dels parlants. No obstant això, hi trobaràs trets que suggereixen la varietat dialectal de l'autor, així com lèxic especialitzat.

- 45.** Localitza les formes verbals del passat simple i del passat perifràstic que hi haja al primer paràgraf del capítol 7 i passa-les d'un temps a l'altre.
- 46.** Busca al diccionari el significat d'algunes paraules que no conegues i esbrina si són mots que desconeixes tu particularment o es tracta de variants dialectals que no s'utilitzen a la teua comarca perquè es fa ús d'altres sinònims.
- 47.** Tria un dels camps semàntics següents i defineix els termes per tal d'enriquir el teu lèxic especialitzat.
- a) Equitació: aparellar, borrena, brida, cingla, estrep, estríjol, regnes, sella.
 - b) Plantes remeieres o medicinals i altres productes de medicina natural: alfàbrega, camamilla, cascall, celidònia, civada, codony, lli, pericó, plantatge, salze, segó, verdolaga.

3. VALORACIÓ

- 48.** Valora el llibre, tot fent evident:
- a) què és el que més i el que menys t'ha agradat de la novel·la i per què;
 - b) si la lectura és fàcil o difícil; divertida i interessant o avorrida i pesada;
 - c) si t'ha sorprés agradablement o t'ha defraudat;
 - d) si té molts o pocs aspectes vigents actualment (quin o quins?) o si està tota molt passada de moda (en aquest cas, comenta algun passatge, frase, idea... especialment desfasat, antiquat actualment), etc.
 - e) allò que t'haja cridat l'atenció, positivament o negativa, des del punt de vista formatiu.
- 49.** Si pogueres, canviaries alguna cosa de la novel·la? Quina o quines? Per què? Quins canvis faries? Raona les respostes.
- 50.** A partir de la teua valoració, escriu un text argumentatiu en què recomanes la lectura d'Esperant la lluna plena als teus amics i amigues, o en què demostres els inconvenients del llibre.
- 51.** Animaries el professor a que proposara aquesta novel·la per als alumnes del proper any? Justifica les raons.
- 52.** En la trama es reflecteixen valors com l'afany de superació, la generositat, la solidaritat, el respecte a la família i a les tradicions, la religiositat, etc. Quin d'aquests aspectes creus que està millor tractat en la novel·la?
- 53.** Tu o algun company us heu sentit identificats amb algun personatge o situació de la història? Amb quins?

Si et plau, pots enviar la teua valoració, opinió o qualsevol suggeriment a l'autor per mitjà del seu blog <http://vicentsanhermelando.blogspot.com> o a la web de la novel·la <http://www.esperantlallunaplena.webs.com>

Propostes didàctiques referides al llibre
Esperant la lluna plena (ISBN 978-84-9026-202-3)

© Vicent Sanhermelando

© Edicions Bromera, SL
Apartat de correus 147 - 46600 Alzira

www.bromera.com

www.bromera.com
edicions
bromera

La nit de la lluna nova de Safar de l'any 635, la família de Jaume –de pare cristià i mare mora– abandona les terres de l'Ebre fugint de la intolerància religiosa. Aquella nit, a cau d'orella, la mare li jura que a València, territori encara musulmà, trobaran la felicitat. Tanmateix, poc després, les circumstàncies els obliguen a separar-se i Jaume ha de començar a treballar com a criat d'una família acomodada encarregant-se de les tasques que feia el fill abans de patir un accident greu. Allà coneixerà la força de l'amistat amb el seu amo, però també la de l'amor amb una jove que no pot correspondre-li perquè ja té el matrimoni apaulat. Ara bé, l'arribada dels conqueridors canviarà les coses de manera inesperada.

compromís social .
Bancaixa

ESGUARD
bromera

978-84-9026-202-3

9 788490 262023

@bromera

facebook.com/Bromera

